

The Hellenic Society Prometheas

Newsletter 58

October 2006

Mark your Calendar

Prometheas Events

- **Greek movie: "The Garden Acrobats", on Friday 8:00 pm, October 27 at St. George Greek Orthodox Church, Bethesda, MD (announcement will follow)**
- **Lecture by Thomas Xenakis: "*The Folk Painter Theophilos: Capturing Hellenic Spirit and Vision*" on Friday, November 10 at St. Katherine Greek Orthodox Church, Arlington, VA.** Mr. Thomas Xenakis is Lecturer of Drawing, Department of Art, Music, and Theater, Georgetown University, Washington, D.C.

Much legend surrounds the enigmatic Greek naïve painter Theophilos Hadzimichail, ca. 1873- 1934. His variety of visual works inspired Greece's greatest artistic forces of the 20th century, such as Odysseus Elytis, Georgios Seferis, and Iannis Tsarouchis. Their attention brought Theophilos to the forefront of the Hellenic arts and to European painting at the time.

The lecture will be a visual survey of his life and creative accomplishments. Theophilos captured the Hellenic spirit at a time the young Greek nation was struggling for identity and vision itself. Theophilos provided fervor recording him self, history, and humanity. Few Hellenic artists have captured the curiosity and admiration of a nation like Theophilos.

- **Prometheas' Annual Masquerade Dance: Saturday, February 10, 2007, at the DoubleTree Hotel, Rockville, MD.**

Other Events

Tom Xenakis' Exhibition at Georgetown University, October 2-27, 2006 (see announcement).

Roumeliotes of Washington DC are having their annual Dinner Dance on Saturday November 4th, 2006 at the Pooks Hill Marriott, Bethesda, MD. For tickets, call

- Kostas Koutsoukis or Pete Spiropoulos at 301 949-9553
- Vasilis Themelis at 301 460-2748
- Socrates Vassiliou at 240 793-8087

The Laconian Society of Washington DC is inviting everybody to its 71st Annual Dance at St. Katherine's New Cultural Center on November 24th, 2006. Live Greek and American music; complimentary hors d'oeuvres and cash bar. Donation: \$25. For reservations, call:

- John Dimopoulos at 301 937-9285
- Demetri Goranitis at 703 385-5167
- George Kontzias at 703 821-2796
- George Marafatsos at 301 871-3634
- Perry Michael at 301 949-4692
- James Nikolakos at 703 237-7483

Contemporary Greek Cinema kicks off the season at the Baltimore Museum of Art on Saturday, October the 8th at 5:00pm. Contemporary Greek films are breaking new ground with their intensity, passion and complexity. Greek Cinema in Baltimore aims to present audiences with the finest and most exciting productions reflecting Greek Culture and exemplifies the continued development of Greek filmmakers. For more info see: www.greekfilmbaltimore.com

Misc News

Την Κυριακή (17 Σεπτεμβρίου) ξεκινά το μυθικό ταξίδι της Αργούς απο τον Βόλο

Βόλος, 13 Σεπτεμβρίου, 2006-09-16

Η καθέλκυση της μυθικής Αργούς του Ιάσονα η οποία αναβίωσε με πρωτοβουλία του Δήμου Βόλου, θα πραγματοποιηθεί το απόγευμα στο Καρνάγιο, στην περιοχή Πευκάκια. Στην τελετή έχει κληθεί να παραστεί και ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής.

Πρόκειται για πενήντάκοπο αντίγραφο του μυθικού πλοίου που κατασκευάστηκε απο τοπικό ναυπηγείο υπο την επίβλεψη εταιρείας που έχει ναυπηγήσει ανάλογο και στην Κρήτη.

Για την κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί δένδρα απο το Πήλιο, ενώ έχουν τηρηθεί οι κανόνες κατασκευής βάσει της τεχνογνωσίας της εποχής στην οποία τοποθετείται απο τον μύθο η ύπαρξή της.

Στόχος είναι του χρόνου τέτοια εποχή η «Αργώ» να σαλπάρει για να ακολουθήσει το ταξίδι του Ιάσονα.

Με πληροφορίες απο ΑΠΕ-ΜΠΕ

«Οι Έλληνες πήραν τον άνθρωπο και τον έστησαν στα πόδια του» (The New York Times, Μάρτιος 1975)

«...Για χιλιάδες χρόνια παλαιότεροι πολιτισμοί, όπως αυτοί των Περσών, των Ασσυρίων, των Βαβυλώνιων, έβλεπαν τον άνθρωπο ως ένα απεχθές ον που σέρνονταν μπροστά σε θεότητες και δυνάστες. Οι Έλληνες όμως, πήραν τον άνθρωπο και τον έστησαν στα πόδια του. Τον δίδαξαν να είναι υπερήφανος. Ο κόσμος είναι γεμάτος θαύματα, έλεγε ο Σοφοκλής, αλλά τίποτα δεν είναι πιο θαυμάσιο από τον άνθρωπο.

Οι Έλληνες έπεισαν τον άνθρωπο, όπως ο Περικλής το τοποθέτησε, ότι ήταν δικαιωματικά ο κάτοχος και ο κύριος του εαυτού του και δημιούργησαν νόμους για να περιφρουρήσουν τις προσωπικές του ελευθερίες. Οι αρχαίοι Έλληνες ενθάρρυναν την περιέργεια που είχε ο άνθρωπος για τον εαυτόν του και για τον κόσμο που τον περιτριγύριζε, διακηρύττοντας μαζί με τον Σωκράτη ότι μιιά ζωή χωρίς έρευνα δεν αξίζει τον κόπο να την ζούμε.

Οι Έλληνες πίστευαν στην τελειότητα σε όλα τα πράγματα, γι αυτό μας κληροδότησαν την ομορφιά, που φτάνει από τον Παρθενώνα και τα ελληνικά αγάλματα, τις τραγωδίες του Αισχύλου, του Ευρυπίδη και του Σοφοκλή, την ποίηση του Ησίοδου και του Όμηρου, μέχρι τα ζωγραφισμένα αγγεία ενός απλού νοικοκυριού.

Χωρίς τους Έλληνες μπορεί ποτέ να μην είχαμε αντιληφθεί τι είναι αυτοδιοίκηση. Αλλά, πολύ περισσότερο ακόμα και από την γλώσσα μας, τους νόμους μας, τη λογική μας, τα πρότυπα μας της αλήθειας και της ομορφιάς, χρωστάμε σε αυτούς την βαθειά αίσθηση για την αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

Από τους Έλληνες μάθαμε να φιλοδοξούμε χωρίς περιορισμούς, να είμαστε, όπως είπε ο Αριστοτέλης, αθάνατοι μέχρι εκεί που μας είναι δυνατό...».

Γιατί το 'Επος του '40 έχει ξεχωριστή σημασία για τον Ελληνισμό της Αμερικής

Με ειρωνία και κάθε άλλο παρά κολακευτικά σχόλια αντιμετώπισε ο αμερικανικός Τύπος της εποχής την επίθεση της φασιστικής και ισχυρής στρατιωτικής Ιταλίας εναντίον της Ελλάδας στις 28 Οκτωβρίου 1940. Μιά ματιά στο αρχείο της έγκριτης εφημερίδας The New York Times το πιστοποιεί (σημ. σύντ.: Βλέπε αρχείο Ν. Υ. Times ή Μπάμπη Μαλαφούρη «Οι Έλληνες της Αμερικής 1518-1948»). Οι ιταλικές δυνάμεις θα καταλάμβαναν την μικρή και στρατιωτικά ανίσχυρη Ελλάδα σε μικρό χρονικό διάστημα και ο Μουσολίνι θα "έπινε καφέ στην Ακρόπολη", σύμφωνα με την εφημερίδα.

Η τροπή όμως των πραγμάτων διάψευσε τ' αναμενόμενα αποτελέσματα και το κλίμα άρχισε ν' αλλάζει. Η προέλαση των ελληνικών δυνάμεων στο έδαφος της Αλβανίας, η άτακτη υποχώρηση των Ιταλών, η πρώτη νίκη εναντίον του Άξονα και μάλιστα από μιιά μικρή αδύναμη χώρα, προκάλεσε μεγάλη έκπληξη στον αμερικανικό λαό και τα πρωτοσέλιδα δημοσιεύματα της νεοϋορκέζικης εφημερίδας, από ειρωνικά μετατράπηκαν σε διθυράμβους για το "ελληνικό θαύμα".

Οι Αμερικανοί πολίτες άρχισαν τότε ν' αντιμετώπιζον διαφορετικά τους Έλληνες μετανάστες, που αναγκάστηκαν να φτιάξουν την ΑΝΕΡΑ στην δεκαετία του '20 γιά να προστατευθούν από τις επιθέσεις των ρατσιστών -ειδικά- του Νότου. Οι "πιατάδες-μπρούκληδες" -που δεν γίνονταν αποδεκτοί κοινωνικά, ενώ στο Νότο οι επιγραφές "απαγορεύεται η είσοδος σε σκύλους κι Έλληνες" υπήρχαν ακόμα σε καταστήματα-, άρχισαν να απασχολούν τα αμερικανικά ΜΜΕ, εξαιτίας του 'Επους του '40.

Το κλίμα άλλαξε, οι Αμερικανοί άρχισαν να υποστηρίζουν τα ελληνικής ιδιοκτησίας καταστήματα στη Νέα Υόρκη και την περιοχή της Βοστώνης, αγόραζαν προϊόντα από αυτά, εκφράζοντας παράλληλα τον θαυμασμό τους γιά το μεγαλείο της ελληνικής ψυχής που δημιούργησε το 'Επος του '40, ενώ τον Ιανουάριο του χρόνου 1941, σκίτσα τσολιάδων με την χαρακτηριστική λέξη "αέρα",

δημοσιεύονταν στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας The New York Times. Τότε καθιερώθηκε και η μεγαλειώδης παρέλαση στην 5η Λεωφόρο της Νέας Υόρκης, που χρόνια αργότερα άρχισε να γίνεται για την 25η Μαρτίου.

Το Έπος του '40, δεν έχει μόνο ξεχωριστή σημασία για το ελληνικό Έθνος. Αποτελεί και την καθοριστική στιγμή της ιστορίας μας, που καθιέρωσε τον Ελληνισμό στην Αμερική και τον έκανε σεβαστό και υπολογίσιμο στον λαό της. Δυστυχώς όμως στις ημέρες μας, η έλλειψη γνώσης της πραγματικής ιστορίας των Ελλήνων στην Αμερική, έχει ως αποτέλεσμα παροικίες, Οργανώσεις κλπ να μην αποδίδουν την πρέπουσα τιμή στο Έπος του '40, που αποτελεί, πραγματικά και ιστορικά, την κορυφαία, την μεγάλη στιγμή για τον Ελληνισμό της Αμερικής.
Γιώργος Λυκομήτρος (Σεπτέμβριος 1988)

The name Graecos (Greek)

The name Graecos (Greek) that the West uses to identify the Hellenes is not a latin word, as many mistakenly believe, but a Greek one, because it was used for the first time to identify the members of the first Hellenic Amphictionia (that was composed by the Thesprotians - Molossoi - Chaones that lived in Epirus, Western Greece). The use of the name Graecos is mentioned by Aristotelis: "...and she was not there forever, but after the cataclysm of Defkalion, which occurred in the Hellenic area, in fact, in the ancient Hellas, which was around Dodoni, and it changed many times the flow of Acheloos river. In that area live the Selloi and the ones that were once called Graecoi and are now called Hellenes..."

(Aristotelis, Philosopher, 384-323BC - Meteorologika, I, 14)

The first Hellenes with whom the Latins came in touch were the Hellenes of Epirus and so by the common amphictionic name Graecos they named the rest of the Hellenes as Graecous (Grekos), too. The name Graecos was used during the christianic years by the Hellenes for self-identification neglecting the name Hellinas that was considered as non-christianic and was avoided. The previous analysis is logical because for the same reason the Arabs call the Hellenes Younan which means Ionas, since the Iones (Asia Minor) were the first Hellenes that came in touch with the Arabs.

Source: Newspaper "Kalami"

'THE PERSIANS'

September 18, 2006
NYT -- THEATER REVIEW

Despair Echoes From the Arms of Defeat

By [CHARLES ISHERWOOD](#)

The ruler of a rich and powerful empire leads his countrymen into a disastrous war on foreign soil in “The Persians,” a play Aeschylus wrote in the fifth century B.C. It seems the guy was acting on advice from bad counselors. And trying to finish some business started by papa, who ruled before him. Ring any bells?

Maybe yes and maybe no, depending on your political views. But Lydia Koniordou, the director and star of a new production of the play from the National Theater of Greece, at City Center through Wednesday, does not cheapen Aeschylus’s drama by plastering it in up-to-the-minute allusions. Her intense, full-blooded staging relies on the simple force of this strange, dirgelike tragedy, the oldest in existence, to compel our attention. Despairing or consoling reflections on age-old and ever-current follies of political leaders can be harvested or ignored, as you like. First performed in 472 B.C., “The Persians” is the earliest surviving Greek tragedy, and it is unique in the canon in treating roughly contemporary events. It commemorates the dramatic Greek victory over the Persian forces at Salamis just eight years earlier. Aeschylus fought in the battle and had lost a brother in the earlier Greek conflict with Persian forces at Marathon. But he wasn’t interested in flag-waving. Among the play’s radical aspects was its insistence on imaginative sympathy with the suffering of its audience’s enemies. “The Persians” says, gravely and uncomfortably, that on a profound level war is all loss. Loss upon loss upon loss.

Even by the relatively static standards of Greek tragedy “The Persians” is stubbornly action-free. Bad news is suspected, received, lamented at length. That’s about it, event-wise, although there is a supernatural visit

from the ghost of Darius, the father of the ill-starred Persian leader, Xerxes. And since this production is performed in Greek, with English titles projected above and to the side of the stage, you might expect the experience to be like listening to a long series of speeches in a foreign tongue.

But Ms. Koniordou unleashes the deep currents of feeling in the text by finding vibrant physical expression for its rhetorical movement. She doesn't treat it as a poem whose lyrical integrity would be somehow violated by an excess of emotional intensity. She hears it as a slowly building, ultimately ear-shattering cry of despair, and is accordingly unafraid to pump up the volume.

The chorus, too often treated as talking scenery in productions of Greek tragedy, is her most potent resource. It opens the play in a vaguely celebratory mood, rehearsing the names of the great Persian leaders who have sailed for Greece. But a note of foreboding steals into the discourse quickly, and the chorus members' tense, herky-jerky movements transmit a clearly readable sense of nervousness.

Moving up, down and across the bleacherlike steps that constitute the set by Lili Kentaka, they strike sudden, off-balance poses, like men caught by a photographer in flight from a scene of carnage, or leaning into the howling winds of a storm. They toss the verse from man to man: anxiety and fear stop their tongues suddenly, and so someone else must take up the tale.

Atossa (Ms. Koniordou), mother of the young king Xerxes and widow of Darius, emerges from the palace to share an ill-omened dream and seek guidance. Imposing in her blue royal gown and a resplendent gold robe manipulated by four attendants (Ms. Kentaka also designed the costumes), she is present when a messenger from the front arrives to tell of the overwhelming Persian defeat.

Like an airborne toxin, the news convulses the bodies of chorus and queen alike. It seems to scald the tongues of those who tell it too. The role of the messenger is shared by several extraordinary actors, who, like the chorus, blurt out the horror in gasping, hair-raisingly intense bursts of speech that stop as suddenly as they begin. As they choke out the details of the army's bloody defeat, in rhythmic step with haunting music by Takis Farazis, horror seems to permeate the air and have no discernible source.

It never lets up. Chorus and queen seek solace from the spirit of Darius (Yannis Kranas), who returns from the beyond to moralize about the folly of his son's misadventure. But he too brings bad news, assuring them that even the vestiges of the army have been all but destroyed. "The Persians" is unusual in its insistence on recording the numbers and names of the dead.

The messengers cry out the names and provenance of each lost legion and its leader, and describe in detail the terrible rout and the subsequent flight and disarray. It's like war reportage raised to operatic dimension.

The long iteration of loss can be numbing of course. Ms. Koniordou's production peaks a little early. The climactic arrival of Xerxes (Christos Loulis), who immediately begins his own bout of breast-beating and anguished recollection of the bloody defeat, finds the audience wrung out and a little weary, like the chorus, which slowly drags itself offstage in the final moments, ululating and emitting strangled moans.

The Athenians back in the fifth century B.C. must have been sent reeling too at the spectacle of their great, recent victory transformed into tragedy. The defeat of the Persian army was a triumph of democracy over tyranny, so what lessons could the sufferings of a tyrannical power be expected to impart? Maybe, to begin with, that the hubris and folly

and greed that led the Persians to defeat are not institutional failings but human ones.

AESCHYLUS' THE PERSIANS

By Aeschylus; directed by Lydia Koniordou; translation from ancient Greek to modern Greek, Nikoletta Fridzilla, with English translation by Yannis Papadakis and English supertitles edited by Louisa Mitsakou; sets and costumes by Lili Kentaka; lighting by Lefteris Pavlopoulos; music by Takis Farazis; choreography by Apostolia Papadamki; voice coaching by Mirka Germentzaki. Presented by the National Theater of Greece, Nikos Kourkoulos, artistic director; at the City Center, 100 West 55th Street, Manhattan, (212) 581-1212. Through Wednesday. Running time: 1 hour, 50 minutes.

WITH: Lydia Koniordou (Atossa), Yannis Kranas (Darius) and Christos Loulis (Xerxes).

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

<http://www.prometheus-usa.com>

452 75 Street, Brooklyn, NY, USA 11209

Tel: (917) 856-7813

Δελτίο Τύπου

Τρίτη, 26 Σεπτεμβρίου 2006

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΕΡΤ ΣΕ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ Η ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ

Hellenic Classical Charter School,
646 Fifth Avenue, Brooklyn, NY 11215
1:00 μ.μ. -3:00 μ.μ., Πέμπτη 28 Σεπτεμβρίου 2006.

Ανοιχτή συζήτηση με θέμα τη διαμόρφωση τηλεοπτικού προγράμματος εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας το οποίο θα ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της σύγχρονης ομογένειας με κεντρικό ομιλητή τον **Γενικό Διευθυντή της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης κ. Κώστα Σπυρόπουλο**, διοργανώνει η **Ομοσπονδία Ελληνο-Αμερικανών Εκπαιδευτικών** υπό την αιγίδα και χορηγία του **Ελληνο-Αμερικανικού Εθνικού Συμβουλίου**.

Η ανοιχτή συζήτηση θα πραγματοποιηθεί στο **Hellenic Classical Charter School**, στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης, (646 Fifth Avenue, Brooklyn, NY 11215) στη 1:00 μ.μ. την Πέμπτη 28 Σεπτεμβρίου 2006. Στο πλαίσιο της συζήτησεως θα έχει την ευκαιρία να συνομιλήσει με εκπαιδευτικούς, γονείς και κηδεμόνες αλλά και μαθητές.

Επισημαίνεται ότι ο κ. Σπυρόπουλος συμμετείχε στις εργασίες του 17ου ετήσιου συνέδριου του Ελληνο-Αμερικανικού Εθνικού Συμβουλίου στους Δελφούς τον περασμένο μήνα όπου το θέμα της Ελληνόγλωσσης Παιδείας αναδείχθηκε ως το σπουδαιότερο ζήτημα της Ελληνο-Αμερικανικής κοινότητας. Είχε μάλιστα ζητήσει από το Ελληνο-Αμερικανικό Εθνικό Συμβούλιο συνεργασία στην καταγραφή των απόψεων της Ελληνο-Αμερικανικής κοινότητας στο θέμα της διδασκαλίας της Ελληνικής ώστε ότι η **EPT-SAT** να φιλοξενήσει σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

«Είναι πολύ σημαντικό να δοθεί η ευκαιρία στον Γενικό διευθυντή της ΕΡΤ να συνομιλήσει ο ίδιος με εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς στην έδρα τους» επισημαίνει ο πρόεδρος του Ε.Ε.Σ. κ. Θ. Σπυρόπουλος. «Συγχαίρουμε την ΕΡΤ και τον κ. Σπυρόπουλο προσωπικά για την πρωτοβουλία αυτή. **Είναι η πρώτη φορά που υψηλό διοικητικό στέλεχος Ελληνικού Τηλεοπτικού Σταθμού εκφράζει εμπράκτως το ενδιαφέρον του για θέματα ομογένειας.** Το Ε.Ε.Σ. θα σταθεί αρωγός κάθε σχετικής προσπάθειας».

Ο γενικός διευθυντής της ΕΡΤ θα έχει σειρά επαφών στη Νέα Υόρκη με παράγοντες της ομογένειας για την ενεργοποίηση της πρότασής που είχε καταθέσει στο πλαίσιο των εργασιών του Ελληνο-Αμερικανικού Εθνικού Συμβουλίου για την καταγραφή σε βίντεο **προφορικών μαρτυριών των Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική** οι οποίες στο μέλλον θα προβληθούν από το κρατικό κανάλι.

Σύμφωνα με τον Γενικό Διευθυντή της ΕΡΤ κ. Κ. Σπυρόπουλο η καταγραφή ιστοριών των Ελλήνων της Διασποράς αποτελεί στόχο της ΕΡΤ για την δημιουργία ιστορικών ντοκιμαντέρ, τα οποία θα προωθηθούν στην διεθνή αγορά. Η ΕΡΤ έχει συνάψει συμφωνίες με μεγάλα τηλεοπτικά δίκτυα όπως είναι η RAI και το CDE για την προβολή των επτά πρώτων ταινιών με θέμα «Καταγραφή της Προφορικής Ιστορίας». Σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Λούτσε και την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δωδεκανήσου έχει ξεκινήσει μια έρευνα για την καταγραφή των προφορικών ιστοριών των Δωδεκανησίων της Διασποράς και σε συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων θα πραγματοποιηθούν σεμινάρια εκπαίδευσης για το ανθρώπινο δυναμικό που θα απασχοληθεί στην καταγραφή των προσωπικών συνεντεύξεων.

Ο κ. Σπυρόπουλος θα παραβρεθεί στο **Award Dinner της Παγκρητικής Ένωσης Αμερικής** στην οποία η ΕΡΤ είναι χορηγός και θα επισκεφθεί τις εγκαταστάσεις του **Q.P.T.V.** για να συζητήσει με τον ιδρυτή του **ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV** κ. **Ηλία Νεοφυτίδη** την προοπτική να εμπλουτισθεί το πρόγραμμα του με παραγωγές της ΕΡΤ.

Πληροφορίες- Συντονισμός: Νάνσυ Μπίσκα
Τηλ. 646 238 5599 nbiska@aol.com

THE NEW YORK TIMES

The Long, Hard Struggle to Mold an American Team

By [JACK BELL](#)

Published: September 27, 2006

Before there was the movie "Team America: World Police," there was Team America: Soccer Team.

Getty Images, 1993

Alkis Panagoulis, who coached the United States team at the 1984 Olympics, is 72 now, but if asked, he said he would take over the national team.

Before the current global search for a replacement for [Bruce Arena](#) as manager of the United States national team, there was a world-class coach, Alkis Panagoulis, a naturalized United States citizen who waved the flag with the fervor of a native-born patriot.

For the 1983 season, United States soccer officials and the North American Soccer League, in a rare burst of cooperation born of desperation, entered a national team in training as a league franchise. The unusual plan had little precedent in world soccer, save for Eastern European countries that often packed top club teams with the best players, who then moved easily to the national team.

The goal was to cobble together the best American talent in preparation for the 1984 Olympics in Los Angeles and for qualifying matches for the 1986 World Cup. The players would be able to train and compete together domestically while preparing for international competition.

"It was very difficult," Panagoulis, 72, said Saturday in a telephone interview from his home in Vienna, Va. "I first had to sell the league people and owners on the idea that the national team has to be the No. 1 team in the country. We needed their players.

"I was almost crying when I talked about the national team. They looked at me like I was crazy. They didn't know from the national team."

But the owners and several top players would not listen to Panagoulis's pleas. Nearly half of Team America's roster was composed of naturalized citizens (Alan Green and Alan Merrick, for example), while some of the best Americans (Ricky Davis, David Brcic and Steve Moyers of the Cosmos) decided to stay away, saying that they would be better served by training with their world-class teammates. Instead, Team America landed a willing Jeff Durgan from the Cosmos, Rudy Glenn from Chicago and Perry Van der Beck from Tampa Bay, among others.

Team America, playing at [Robert F. Kennedy](#) Stadium in Washington, lasted only one season in the N.A.S.L., finishing with a 10-20 record (including a stunning victory over the Cosmos) while averaging about 13,000 fans a game. It was gone in 1984; one year later, the entire league folded.

Panagoulis coached the United States in the 1984 Olympics, then presided over a World Cup qualifying debacle as the national team lost a decisive match at home against Costa Rica in May 1985. That ended the team's run under Panagoulis, who had a 6-5-7 record.

Panagoulis, who had coached Olympiakos in Greece and led the New York Greek-Americans to three straight U.S. Open Cup titles in the late 1960's, returned to the international arena as the coach of his native Greece in the 1994 World Cup – in the United States.

Today, he says he firmly believes that the United States team needs an American coach, or at least someone who currently works in Major League Soccer. Peter Nowak, a native of Poland and coach of D.C. United, and Frank Yallop, a Canadian who coaches the Los Angeles Galaxy, have the qualifications that may prove attractive to the United States federation.

"Sunil is a smart man," Panagoulis said, referring to Sunil Gulati, the president of U.S. Soccer. "If I were to give him advice, I would prefer to see someone like Bruce Arena, an American product. I don't think we need a foreign coach. The national team coach needs to be nationalistic, instilling that in our players. How can a foreign coach talk to our players about these things?"

"Playing for the national team means playing for the No. 1 country on earth, not just playing a game. The U.S. should be the No. 1 power in soccer, I still believe that. Only an American can really represent the U.S.A., not a foreign coach. But if they can disregard my age, I can do the job tomorrow."

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΑ Ρηγας Καππατος

I Μαδρίτη

Είχα να πάω στην Ισπανία κάπου δώδεκα χρόνια και πολλά πράγματα αλλάζουν με τον καιρό. Έτσι, το καινούριο υπερσύγχρονο αεροδρόμιο Μπαράχας της Μαδρίτης, είναι ομολογουμένως τερατώδες: από την παράδοση των αποσκευών στο κτίριο των αναχωρήσεων πηγαίνεις με ένα ταχύτατο τρένο, και παίρνει κάπου πέντε λεπτά. Αυτό το κτίριο, των αναχωρήσεων, θα πρέπει να είναι το λιγότερο ένα χιλιόμετρο μακρύ, κι αν σου τύχει η εταιρεία που ταξιδεύεις να είναι στο τέλος, είναι υπολογίσιμη απόσταση, ιδιαίτερα αν πρόκειται για ανταπόκριση άλλης πτήσης και ο χρόνος είναι περιορισμένος, όπως μου έτυχε. Αλλά, υποθέτω, στους υπερσύγχρονους καιρούς μας με τα αστρικά ταξίδια, τα γήινα συμβαδίζουν ανάλογα. Το φτιάξανε έτσι, μου είπαν, για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της χώρας για πολλές δεκαετίες μέσα στο μέλλον. Ας είναι έτσι, λοιπόν, μόνο που πρέπει να βελτιώσουν τη λειτουργία του. Για παράδειγμα: δεν έχει αρκετές οθόνες για να βρεις από ποιά έξοδο φεύγει η πτήση σου. Για να βρεις μία χρειάζεται να διανύσεις απόσταση. Ή, ενώ βρίσκεσαι τελικά στο σωστό αριθμό εξόδου, ο αριθμός πτήσης εξαφανίζεται ξαφνικά από την οθόνη χωρίς να δώσουν τον αριθμό της νέας εξόδου.

Από το αεροδρόμιο στο κέντρο της πόλης παίρνει κάπου μισή ώρα και το ταξί, εκτός αν είναι Κυριακή που υπάρχει επιβάρυνση, στοιχίζει περίπου εικοσιπέντε Ευρώ.

Εκείνο που ευτυχώς δεν έχει αλλάξει είναι η παλιά πόλη, που αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο κομμάτι της σημερινής Μαδρίτης των πέντε εκατομμυρίων κατοίκων. Τα σπίτια είναι τα παλιά διόροφα μέχρι και πενταόροφα παραδοσιακά, όλα με τα μπαλκόνια τους και όλα αναπαλαιωμένα με τους παλιούς χρωματισμούς τους. Σπάνια βρίσκεις ένα τέτοιο σπίτι αφρόντιστο σε όλο το χώρο της παλιάς πόλης, όπου περπάτησα αρκετά. Εκεί οι λιθόστρωτοι δρόμοι διατηρούνται καθαροί κι ενώ τα πεζοδρόμια δεν είναι ιδιαίτερα φαρδιά, σου παρέχουν όμως αρκετό χώρο για να περπατήσεις. Εκείνα που είναι αξεπέραστα στη Μαδρίτη είναι τα πλατιά βουλεβάρτα της όπου η κίνηση ρέει κανονικά. Σε αυτά κυριαρχεί το Πασέο του Πράδο, όπου και το κύριο μουσείο της πόλης με το ίδιο όνομα. Πασέο σημαίνει περίπατος και παράλληλα με την λεωφόρο υπάρχει ένα πάρκο με φαρδύ δρόμο περιπάτου, παγκάκια για να κάτσεις και πανύψηλα φουντωτά δέντρα. Είναι τέτοια η αίσθηση της δροσιάς εκεί και τόση η βλάστηση, που όχι μόνο δεν αισθάνεσαι τη ζέστη μιας μέρας του καλοκαιριού, αλλά απομακραίνει ακόμα και το θόρυβο από τις μυριάδες αυτοκινήτων που τη δαισχίζουν στο πλάι. Γιατί παρότι η Μαδρίτη είναι χτισμένη σε υψόμετρο 640 μέτρων, τον Ιούλιο και το Αύγουστο εκεί κάνει πολύ ζέστη.

Κατά μήκος της λεωφόρου Πράδο υπάρχουν διάσημα παλιά οικοδομήματα, όπως το Μουσείο του Πράδο, το ξενοδοχείο RITZ, που είναι πάνω από εκατό χρονών, το Ναυτικό Μουσείο, το μουσείο Θύσσειν-Μπορνεμίσα, κ.α. Απέναντι και λίγο πιο πάνω από το Πράδο, σε μία διασταύρωση της λεωφόρου που σχηματίζει πλατεία και την λένε Πλατεία Κανόβα, ακριβώς στη μέση, υπάρχει ένα μεγάλο συντριβάνι και μέσα σε αυτό ο Ποσειδώνας οδηγεί στο διηνεκές το άρμα του, συρόμενο από δύο άλογα σε φυσικό μέγεθος. Με το ένα χέρι κρατάει σταθερά τα γκέμια και με το άλλο την περίφημη τριαινά του. Δύο τετράγωνα πιο πάνω, πάλι σε μία διασταύρωση της λεωφόρου που σχηματίζει

κι εκεί πλατεία, οδηγεί το δικό της άρμα συρόμενο από δύο λιοντάρια η φρυγική θεότητα Κυβέλη (που πολλές φορές συγχάεται με την Γαία και την Εστία).

Η Μαδρίτη έγινε Πρωτεύουσα της Ισπανίας το 1502, ίσαμε τότε ήταν το Τολέδο. Έκτοτε όλοι οι μονάρχες που βασίλεψαν εκεί δια μέσου των αιώνων έκτισαν κάτι για να τους θυμούνται. Ποιος έκτισε μουσείο, ποιος πάρκο, άλλος παλάτι, πλατεία, κ.ο.κ., έτσι έχουμε αυτό το καλαίσθητο και ενδιαφέρον σύνολο κτιρίων, λεωφόρων, πάρκων, πλαταιών, όπου συνήθως υπάρχει στημένο και το άγαλμα ενός από τους βασιλείς ή διάσημους κατοίκους της πόλης. Στην Κάλιε Μαγιόρ, π.χ., σ' ένα τετραόροφο σπίτι, στενό και ψηλό σαν καμπαναριό, έζησε και πέθανε ο διάσημος θεατρικός συγγραφέας Πέδρο Καλδερόν ντε λα Μπάρκα (1600-1681), νομίζω ότι κατοικείται ακόμα, δεν είμαι βέβαιος. Η Μαδρίτη έχει το μετρό της, παλιό αλλά απλό στη χρήση όπως και του Παρισιού. Τώρα γίνονται εργασίες διεύρυνσής του σε διάφορα σημεία της παλιάς και νέας πόλης, καθώς και εκσυγχρονισμού του σε ένα πρόγραμμα που τελειώνει το 2007, μου είπαν. Επίσης, ένα-γύρω από το Πράδο, εκτός από τον δεντροφυτεμένο "Περίπατο" υπάρχουν και άλλα πάρκα, όπως το Πάρκο της Μαδρίτης, ο Βοτανικός Κήπος, κ.α., που αξίζουν μία επίσκεψη.

Ένα πρωί επισκέφτηκα μία από τις μόνιμες τοπικές αγορές της παλιάς πόλης. Εκείνο που με εντυπωσίασε ήταν η διάθεση των ανθρώπων εκεί: σε δέχονται ευχάριστα, με το χαμόγελο και δίνουν την εντύπωση πως είναι ευχαριστημένοι με αυτό που κάνουν. Αυτό αντανakλάται και στην διάθεση των προϊόντων. Είναι όλα φρεσκαρισμένα, ξεδιαλεγμένα (τα φρούτα), ευθετημένα όμορφα και στοιχισμένα κατά μεγέθη, είτε είναι ψάρια, φρούτα ή κρέατα στον πάγο και μέσα σε ψυγεία.

Παρότι η Ισπανία υποφέρει το ίδιο πρόβλημα και στην ίδια έκταση με την Ελλάδα σχετικά με τον παράνομο μεταναστευτικό πληθυσμό, δεν παρατήρησα στη Μαδρίτη ή αλλού, το φαινόμενο που υπάρχει στα αθηναϊκά λεωφορεία: να ακούς διάφορες άγνωστες γλώσσες από ανθρώπους που είναι προφανώς εργάτες (όχι τουρίστες) και να σου δημιουργείται η εντύπωση ότι βρίσκεσαι σε άλλη χώρα. Εδώ τόσο τα ισπανικά όσο και η αίσθηση του "ισπανικού" επιβάλλονται στα λεωφορεία, στα τρένα, στους δρόμους ή στις πλατείες, μέρη και συγκοινωνιακά μέσα που χρησιμοποίησα και περπάτησα μόνιμα στη διάρκεια της παραμονής μου. Σε αυτό δεν αποκλείεται να βοηθάει και το γεγονός ότι ένα μέρος από τους παράνομους μετανάστες είναι Λατινοαμερικανοί, και αυτοί είναι της ίδιας καταγωγής και μιλάνε την ίδια γλώσσα. Μπορεί.

Η Ισπανία όμως, από το θάνατο του Φράνκο και ύστερα και με την έξαρση του εθνικισμού μετά την κατάρρευση της Σοβιετίας, αντιμετωπίζει το πρόβλημα αποσκίρτησης διαφόρων επαρχιών της, που με τη μόδα διάλυσης α λα Γιουγκοσλαβία, θέλουν να ανεξαρτητοποιηθούν. Φυσικά, οι επαρχίες αυτές λειτούργησαν πάντα σαν μέρος της Ισπανικής επικράτειας και η ιδιοματική τους γλώσσα, εκτός εκείνης των Βάσκων, είναι βασισμένη στα ισπανικά. Έτσι, ενώ η Καταλωνία, π.χ., παραμένει για τα μάτια σαν μέρος της Ισπανίας, στην ουσία όλο και τραβάει προς πλήρη ανεξαρτητοποίηση. Σε όλη την επαρχία χρησιμοποιούνται σαν επίσημη γλώσσα τα καταλανικά. Έτσι δεν μπορούν πια να διορίζονται Ισπανοί αστυνομικοί ή δημόσιοι λειτουργοί, γιατί τα ισπανικά εκεί δεν ομιλούνται παρά μόνο όταν είναι απαραίτητο. Κι αυτό παρότι εξακολουθούν να διδάσκονται στα σχολεία. Φίλος μου ισπανιστής και επισκέπτης καθηγητής για χρόνια στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, μου εξήγησε πως αν ήθελε να συνεχίσει να διδάσκει και να μένει εκεί κατά διαστήματα, έπρεπε να μάθει

καταλανικά: έξω από την τάξη κανείς δεν μιλάει ισπανικά και για τους γνωστούς του ήταν ένα είδος καταναγκασμού, μου είπε.

Τελευταία άκουσα ότι οι εξτρεμιστές Καταλανοί θέλουν να καταργήσουν και την εκμάθηση των ισπανικών σαν υποχρεωτική γλώσσα. Ασφαλώς αυτοί που θα χάσουν θα είναι εκείνοι. Πρόκειται για γλώσσα μοναδικής πνευματικής καλλιέργειας και όσοι Καταλανοί συγγραφείς έχουν απήχηση πέρα από τα σύνορα της Καταλωνίας, έχουν γράψει στα ισπανικά. Αλλά ο φανατισμός λειτουργεί εκτός λογικής. Είναι ένα είδος πνευματικής τύφλωσης, είτε αυτός είναι πολιτικός, θρησκευτικός ή εθνικιστικός.

Οι άλλες δύο επαρχίες που ζητούν ανεξαρτησία είναι η Γαλικία και η Βασκική. Στην τελευταία μόνο μια ακραία μειοψηφία θέλει την αποσκίρτηση, μου λένε, που είναι και οι δράστες των τρομοκρατικών ενεργειών· με αυτούς αποφάσισε, ύστερα από χρόνια αναποτελεσματικής καταπολέμησης των επιθέσεών τους, να έχει συνομιλίες ο Ισπανός Πρωθυπουργός. Αυτές τις τρομοκρατικές ενέργειες υπέφερε επανειλημμένα η ισπανική Πρωτεύουσα επί χρόνια και με πολλά θύματα. Είθε στο τέλος να συμφωνήσουν. Γιατί σε περίπτωση αποσκίρτησης των Βάσκων, λένε οι Ισπανοί, όλη η βιομηχανία θα φύγει από κεί και τους περιμένει οικονομικός μαρασμός και αλληλοφάγωμα.

Ρήγας Καππάτος

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΑ

II

Μαδρίτη

Το πολιτιστικό προφίλ της ισπανικής Πρωτεύουσας είναι ευρύτατο, ποικίλο και πολύ ενδιαφέρον για τον επισκέπτη. Μέρος της πολιτιστικής παράδοσης ενός τόπου είναι, ασφαλώς, το φαγητό: Πώς τρώνε οι άνθρωποι, πώς μαγειρεύουν και τί. Δεν υπάρχει κατάστημα φαγώσιμων στη Μαδρίτη και κατ' επέκταση σε όλη την Ισπανία, όπου ακόμα και στο πιο μικρό μπακάλικο ή μπαρ να μην έχει κρεμασμένα μερικά χοιρομέρια ψημένα σε αλάτι, ενώ ένα βρίσκεται μόνιμα πάνω σε ειδικό στήριγμα απ' όπου κόβουν, σε πολύ λεπτές φέτες, το περίφημο *χαμόν serrano*, χοιρομέρι του βουνού δηλαδή, αφού εκεί ετοιμαζόταν τα παλιά χρόνια.

Σήμερα οι αναγκαίες θερμοκρασίες μπορούν να αναπαραχθούν παντού, για το μοναδικό αυτό ισπανικό προϊόν. Έτσι μπορεί να γίνει οπουδήποτε. Σ' ένα κατάστημα που ειδικεύεται κυρίως στην πώληση αυτού του προϊόντος, κοντά στην Πλατεία ή Πύλη του Ήλιου, και που συμβολικά ονομάζεται *Μουσείο Χαμόν Σερράνο*, υπολόγισα ότι θα πρέπει να ήταν κρεμασμένα σε γάντζους, που σε σειρές γύρω-γύρω έφταναν ίσαμε το ταβάνι, γύρω στα εφτακόσια χοιρομέρια! Στον πάγκο, που πιάνει τους τρεις τοίχους του καταστήματος, σου κόβουν την ποσότητα και την ποιότητα που επιθυμείς. Η τιμή κυμαίνεται από 9 ίσαμε 70 Ευρώ το κιλό! Εκτός από την τέχνη του πώς γίνεται, το ισπανικό αυτό χοιρομέρι εξαρτάται πολύ και από τον τρόπο του κοψίματος: όσο πιο λεπτές είναι οι φέτες τόσο πιο ευχάριστα τρώγεται. Αν είναι χοντροκομμένο χάνει όλη του τη χάρη γιατί δεν μασιέται. Το αλλάτι που χρησιμοποιείται για το ψήσιμο είναι το χοντρό, και το μυστικό της παραγωγής του έγκειται στο ότι η γένυση του αλατιού πρέπει να διαπεράσει όλο το κρέας χωρίς να το κάμει αλμυρό. Η γεύση του είναι γλυκειά και αρωματική.

Ένα άλλο πατροπαράδοτο ισπανικό φαγητό είναι η *παέλλια*, μια πολύ εύγευστη ποικιλία ψαρικού, πουλερικού και αρωματικού σαλαμιού με ρύζι. Δοκιμάσαμε με τη γυναίκα μου σε τρία διαφορετικά εστιατόρια: λαϊκό φτηνό, μέτριο, ακριβό. Και τις τρεις ήταν αποτυχία. Στα δεκατέσσερα χρόνια που μεσολάβησαν από την τελευταία μου επίσκεψη, ανάλαβε τα ηνία μια νέα γενιά ανθρώπων, μου είπαν, σαν δικαιολογία. Λέτε να φταίει αυτό; Γενικά το φαγητό ήταν ποιοτικά πεσμένο, εκτός από μία μοναδική γαστρονομική εμπειρία στο αρχαιότερο εστιατόριο του κόσμου!

Αυτό βρίσκεται στην οδό Μαχαιράδων 17, κοντά στην Κύρια Πλατεία της Μαδρίτης ή, στα ισπανικά, Πλάθα Μαγιόρ, όπου στο κέντρο της φιγουράρει έφιππος ο βασιλιάς Φίλιππος III. Το εστιατόριο λέγεται *Sobrino del Botn*, δηλαδή *Ανηψίδι της Λείας*, όχι της βιβλικής, προφανώς, αλλά του πλιάτσικου (αυτή την έννοια έχει το “μποτίν”), και ανήψιδι γιατί στην εποχή του υπήρχε ακόμα ένα με το ίδιο όνομα που λειτουργούσε λίγο πιο πέρα.

Το εστιατόριο αυτό βρίσκεται στην ίδια θέση και στεγάζεται στο ίδιο τετράπατο σπιτάκι, λειτουργώντας ανελλιπώς, από το 1725! Είναι τω όντι το αρχαιότερο εστιατόριο στον κόσμο, κατά το βιβλίο Γκίνες. Η τωρινή διεύθυνση πάει πίσω ίσαμε τον προπάππο των τριών νέων ιδιοκτητών.

Τα δεκατέσσερα χρόνια που μεσολάβησαν από την τελευταία μου επίσκεψη σ' αυτό το εστιατόριο, όχι μόνο δεν μείωσαν την ποιότητα του φαγητού, αλλά την βελτίωσαν, θα μπορούσα να πω. Τα δύο κύρια φαγητά που σερβίρει εδώ και κοντά

τριακόσια χρόνια, είναι γουρουνόπουλο και αρνί ψημένα στο φούρνο. Οι μερίδες ζυγίζουν μισό κιλό κρέας η κάθε μία ψημένο στην εντέλεια, με την πέτσα του γουρουνόπουλου τραγανιστή και το κρέας να λιώνει στο στόμα σου, το ίδιο και το αρνί. Σερβίρονται με πατάτες επίσης ψημένες στο φούρνο. Τα τραπέζια είναι μεγάλα, σκεπασμένα με λινά, λευκά τραπεζομάντηλα, πολύ άνετα και το ίδιο άνετα είναι και τα καθίσματα, καλυμμένα με μαξιλάρια. Κι ενώ ο διάκοσμος δεν έχει αλλάξει πολύ από τον καιρό που άνοιξε, με τα πατροπαράδοτα επιτοίγια πλακάκια, παλιά έπιπλα και φωτογραφίες, έχει προστεθεί επαρκέστατο κλιματιστικό μηχάνημα που διατηρεί και τις τέσσερις τραπεζαρίες δροσερά ευχάριστες. Οι δύο από αυτές βρίσκονται στο υπόγειο, διαρρυθμισμένο σε δύο επίπεδα, όπου κατεβαίνεις από μια στενή, ξύλινη σκάλα, μία είναι στο ισόγειο, πλάι στο φούρνο και μία επάνω. Ενα μέρος του υπογείου είναι θολωτό, φτιαγμένο από τουβλοκεράμιδα του 1700, ενώ το μέρος της σκάλας αποτελείται από τα πέτρινα θεμέλια του σπιτιού. Όλο το εστιατόριο διατηρεί την αίγλη του παρελθόντος με την άνεση, καλαισθησία και επάρκεια του παρόντος.

Η ταβέρνα αυτή ήταν συνοικιακή και λόγω παλαιότητας της Μαδρίτης, ας πούμε, ίσαμε που έγινε το αγαπημένο στέκι του Αμερικανού συγγραφέα Έρνεστ Χέμινγουέι. Ήταν τακτικός πελάτης και την έκανε διάσημη όταν ο ήρωας του μυθιστορημάτος του *Ο ήλιος ανατέλει ξανά*, Τζέικ, προσκαλεί να κάμει το τραπέζι στο άλλο πρόσωπο της αφήγησης, τον Μπρετ: να φάνε γουρουνόπουλο ψητό και να πιούνε ένα μπουκάλι κρασί Ριόχα Στο ανηψίδι της Λείας. Από τότε ίσαμε σήμερα το εστιατόριο έχει ουρά! Όχι όμως το μεσημέρι. Για το μεσημεριανό φαγητό απλώς γεμίζει άνετα, μου είπε ο εξηντάρης σερβιτόρος Νίνο, που σταδιοδρόμησε εκεί και σύντομα θα πάρει σύνταξη. Επίσης μου λέει ότι πηγαίνουν άνθρωποι από όλα τα μέρη του κόσμου, της Ισπανίας, αλλά και Μαδριλένιος, κάτοικοι της Μαδρίτης, δηλαδή. Γεύμα για δύο, ένα κιλό κρέας ψημένο δηλαδή, δύο μπουκάλες νερό μεταλλικό και δύο μεγάλα ποτήρια κρασί, ήταν λιγότερο από εβδομήντα Ευρώ. Τιμή πολύ λογική για μια τέτοια γαστρονομική εμπειρία, που διαψεύδει και την ιδέα ότι η νεότερη γενιά χαλάει την παράδοση. Αν βρεθείτε στη Μαδρίτη επισκεφτείτε το.

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΑ

III

Μαδρίτη - Σαλαμάνκα

Τα μουσεία στη Μαδρίτη είναι πολλά. Αυτά όμως που επιβάλλεται να επισκεφθεί ένας φιλότεχνος είναι τρία. Το Πράδο, Η συλλογή Κάρμεν Τύσσην-Μπορνεμίσα και το Εθνικό Κέντρο Τεχνών Βασίλισσα Σοφία. Εγώ, σαν πρώην ναυτικός, πρόσθεσα και το Ναυτικό Μουσείο. Αν είχα χρόνο θα πρόσθετα κι άλλα.

Το Πράδο έχει στις συλλογές του κάπου 7.000 πίνακες και αυτό το βάνει στην κατηγορία των μεγάλων μουσείων του κόσμου. Η είσοδος στοιχίζει έξι Ευρώ και όταν το επισκέφτηκα είχαν και μια ειδική έκθεση με έργα του Πάμπλο Πικάσο, ανοιχτή ίσαμε το Σεπτέμβρη. Ο Πικάσο έπαιρνε ό,τι του άρεσε από τους άλλους ζωγράφους, το χώνευε κι έβγανε κάτι δικό του. Σε αυτή την έκθεση οι διοργανωτές σκέφτηκαν να εκθέσουν, από τη μια μεριά το πρωτότυπο των έργων απ' όπου δανείστηκε την ιδέα, και δίπλα το δικό του έργο. Μια πολύ ενδιαφέρουσα έκθεση γιατί όλοι μιλάνε για τα δάνεια του Πικάσο, αλλά για πρώτη φορά εκτίθενται σε σημαντικό αριθμό πλάι-πλάι. Εκτός από τούς Ισπανούς (Βελάσκεθ, Γκόγια, τον Κρητικό Γκρέκο, Μουρίλλιο, κ.α.), στο Πράδο θα βρείτε και Ιταλούς (Μαντένια, Μποττιτσέλλι, Φρα Ανζέλικο, Κορέτζιο, κτλπ.). Πολύ δύσκολο να το φέρει κανείς βόλτα σε μία επίσκεψη.

Το μουσείο Τύσσην-Μπορνεμίσα διαθέτει στη συλλογή του υπερτριπλάσιους πίνακες της Ιταλικής Αναγέννησης από το Πράδο, ενώ δεν υστερεί πουθενά στους υπόλοιπους, Γερμανούς, Φλαμανδούς, Γάλλους, κλπ. ζωγράφους. Αντίθετα υπερτερεί σε ευθέτηση των εκθεμάτων, φωτισμό και άνεσης αιθουσών για τον επισκέπτη. Ίσαμε το 1985, τα έργα αυτού του μουσείου υπερπληρούσαν μια μυθική βίλλα στην Ελβετία, κοντά στη λίμνη Λουγκάνο. Η συλλογή αποτελεί 60 ετών έργο και πείρας της πλούσιας οικογένειας Thyssen-Bornemisza, καταγόμενης από την Ολλανδία, Γερμανία και Ουγκαρία. Η περιουσία της οικογένειας και η συλλογή, ξεκίνησαν από τον παππούλη του σημερινού βαρόνου, Auguste Thyssen (1842-1926), και την δημιούργησε στην μεταλλουργία. Αυτός αγόρασε επτά γλυπτά από τον Ροντέν, τον πιο γνωστό γλύπτη της εποχής του.

Οι ειδικοί χαρακτήρισαν την συλλογή των Τύσσην-Μπορνεμίσα σαν την πλουσιότερη ιδιωτική συλλογή του κόσμου, με πρώτη ίσως τη συλλογή της βασίλισσας Ελισάβετ II της Αγγλίας. Για φορολογικούς λόγους και λόγους ασφαλείας, αλλά και για το γεγονός ότι η βίλλα δεν χώραε πια άλλους πίνακες ή γλυπτά, η συλλογή βγήκε διακριτικά για πούλημα το 1980. Ενώ οι αγοραστές που παρουσιάστηκαν ήταν οχτώ χώρες και διάφοροι ιδιώτες και η αξία των πινάκων ετοποθετείτο από τους ειδικούς μεταξύ ενός και τριών δις δολλαρίων, ύστερα από παζάρια και ίντριγκες μηνών η συλλογή πουλήθηκε τελικά στην Ισπανία αντί μόνο 350 εκατομμυρίων δολλαρίων. Ποσό σχετικά ασήμαντο αφού καλύπτεται μόνο με την αξία μιας δεκάδας έργων. Μία από τις αιτίες διαλεύκανσης του μυστηρίου, λένε, είναι ότι η σύζυγος του ιδιοκτήτη, Βαρόνου Χανς Χάϊνριχ Τύσσην-Μπορνεμίσα, η Κάρμεν, που προσθέτει το όνομά της στο όνομα της συλλογής, είναι Ισπανίδα.

Η ανακαίνιση του παλατιού του 18ου αιώνα όπου στεγάστηκε ο καλλιτεχνικός αυτός θησαυρός, στοίχισε 45 εκατομμύρια δολάρια. Για να πάρει κανείς μια ιδέα από τον πλούτο της, στην τεράστια είσοδο του μουσείου, μέσα σε έναν καλαίσθητο διάκοσμο άπλας, πλαισίωσης από άλλα έργα και σωστού φωτισμού, εκτίθενται τέσσερα από τα

αρχικά επτά έργα του Ροντέν. Τη βάση της συλλογής αποτελούν 760 έργα ζωγραφικής πρώτης κατηγορίας. Αυτό το μουσείο είναι μοναδικό και για το γεγονός ότι διαθέτει έργα καλλιτεχνών του 19ου και 20ού αιώνα, Γάλλων μπρεσσιονιστών, εξπρεσσιονιστών και σύγχρονων, κάτι που σε αυτό υστερεί το Πράδο και άλλα μουσεία της Ισπανίας.

Το Μουσείο Βασίλισσα Σοφία διαθέτει την αντιπροσωπευτικότερη συλλογή σύγχρονων καλλιτεχνών, Ισπανών κυρίως αλλά και ξένων, που υπάρχει στην Ισπανία, και γεμίζουν τις αίθουσες τριών ορόφων. Εδώ εκτίθεται μόνιμα πια, μετά το θάνατο του Φράνκο, και το αριστούργημα του Πικάσο **Γκερνίκα**. Ίσαμε το 1975 που πέθανε ο Φράνκο, η **Γκερνίκα** εκτίθετο προσωρινά στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Νέα Υόρκης, επί δανεισμό, γιατί στη διαθήκη του ο Πικάσο άφησε γραμμένο ότι μόνο μετά το θάνατο του δικτάτορα θα μπορούσε το έργο να πάει στη Ισπανία όπου το χάριζε. Όπως είναι γνωστό, το έργο αυτό αποτελεί μια εσαεί καταδίκη της πολεμικής βίας. Είναι εμπνευσμένο από τον βομβαρδισμό και καταστροφή της ανοχύρωτης, χωρίς στρατηγική σημασία, ομώνυμης ισπανικής πόλης από την αεροπορία του Χίτλερ, στη διάρκεια του Ισπανικού εμφυλίου πολέμου.

Το Ναυτικό Μουσείο είναι κι αυτό ένα αριστούργημα σχεδιασμού, πλούτου εκθεμάτων ιστορικών ναυμαχιών, πλοίων, όπλων, ναυτικών εργαλείων και πορτραίτων διάσημων ναυτικών. Επίσης εκτίθενται ρόδες τιμονιών, παλιοί εξάντες, πυξίδες και άλλα εργαλεία από γνωστά πλοία του παρελθόντος. Ασφαλώς, στα ναυτικά πράγματα η Ισπανία ήταν από τις πρώτες χώρες στον κόσμο, και ό,τι την έκανε μεγάλη ναυτική δύναμη αντιπροσωπεύεται σε αυτό το μουσείο. Ζωγραφικοί πίνακες αναπαριστάνουν γνωστές ναυτικές φυσιογνωμίες και ναυμαχίες· υπάρχει ένας τεράστιος για τη ναυμαχία της Ναυπάκτου. Ενώ στην αίθουσα μοντέλων παλιών πλοίων είναι ένα γκαλεόνι, ολάρμενο, με τέσσερα καταστρώματα κανονιών που το σύνολό τους είναι 112! Επίσης εντυπωσιακό είναι το μοντέλο του πλοίου (γκαλεόνι) *Nuestro Señor de la Conce* (Ο Κύριός μας της Κόνθε), κτλ., κτλ. Χάρηκα αυτή την επίσκεψη όσο τίποτε άλλο.

Σαλαμάνκα

Από τη Μαδρίτη στη Σαλαμάνκα παίρνει διόμισυ ώρες με το τρένο και ένα μέρος της διαδρομής περνάει μέσα από καλλιέργειες. Το υπόλοιπο περνάει μέσα από ένα ορεινό τοπίο που θυμίζει πολύ την Ελλάδα. Σε κάποια στιγμή της διαδρομής, σ' ένα απέναντι οροπέδιο, εμφανίζεται η περιτοιχισμένη μεσαιωνική πόλη της Αβίλα, διάσημη, μαζί με την επίσης ορεινή Σεγκόβια, για την εκτροφή των πιο νόστιμων γουρουνόπουλων της Ισπανίας, αλλά και από την αγία Τερεζα που γεννήθηκε εκεί.

Η παλιά, μεσαιωνική πόλη και η προσθήκη της σύγχρονης που κατοικούν, και τις δύο μαζί, 170.000 κάτοικοι, χρωστάνε τη φήμη τους στο Πανεπιστήμιο της Σαλαμάνκα, ένα από τα αρχαιότερα στον κόσμο. Αρχαιότερο σχετικά, γιατί πριν βουλιάξει ο κόσμος στη μαυρίλα του σκοταδιού του Μεσαίωνα, χάρη στην Αγία Βίβλο, λειτουργούσε η Ακαδημία του Πλάτωνα, που έκλεισε ο Ιουστινιανός το 529. Ήταν κι αυτή ένα είδος πανεπιστημίου. Οπωσδήποτε το αρχαιότερο.

Το πανεπιστήμιο της Σαλαμάνκα θεμελιώθηκε το 1218, αλλά καθιερώθηκε σαν ανώτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα από τον Αλφόνσο τον ΙΧ το 1254. Συνέχισαν όμως να προστίθενται κτίρια ίσαμε και το 16ο αιώνα. Το διασημότερο μέρος του είναι η πρόσοψη με την κύρια είσοδο, όπου υπάρχουν πλήθος ανάγλυφες αναπαραστάσεις από την ελληνική Μυθολογία και την ισπανική ιστορία. Ένα άλλο νευραλγικό σημείο της πόλης

είναι η Κύρια ή Κεντρική Πλατεία (Πλάθα Μαγιόρ), όπου εκτός από τις τάξεις του Πανεπιστημίου χτυπάει δυνατά η καρδιά της παλιάς και της νέας πόλης. Εκεί, κάτω από το ρολόι, μου λένε, δίνουν ραντεβού τα βράδυα όλοι οι ερωτευμένοι σπουδαστές και σπουδάστριες, έτσι αντί για μυστικός τόπος συνάντησης, μετατρέπεται σε τόπο ερωτικού πανηγυριού. Η παλιά πόλη ήταν περιτοιχισμένη και μία από τις πόρτες της ανοίγει στην πλατεία, που το βράδυ, φωταγωγημένη, είναι πράγματι φαντασμαγορική. Γι αυτό, ίσως, ένας από τους διάσημους διδάκτορες και μετά πρόταγες στο πανεπιστήμιο, ο συγγραφέας, ποιητής, ουμανιστής και φιλόσοφος Ουναμούνο (1864-1936), που έγραφε σονέτα και στα αρχαία ελληνικά, έγραψε κάπου: *“Αυτή είναι η διογκωμένη από τον ήλιο και τον αγέρα καρδιά της πόλης, / ο ναός του κόσμου με μόνο τρούλο τον ουρανό”*.

Εκτός από τον Ουναμούνο, δίδαξαν πολλές άλλες διασημότητες στο Πανεπιστήμιο της Σαλαμάνκα, μία από αυτές ήταν ο θεολόγος, φιλόσοφος και ποιητής Φράυ Λουίς ντε Λεόν (1527-1591). Οι τάξεις και των δύο παραμένουν, εν είδει μουσείων, όπως ήταν την εποχή που δίδασκαν. Απέναντι από το κτίριο διδαχής έχει στηθεί μέσα σε μια μικρή πλατεία και το άγαλμα του Φράυ Λουίς. Εκτός από άλλες γλώσσες γνώριζε ελληνικά, λατινικά και εβραϊκά και μετάφρασε κι από τις τρεις. Η γλωσσομάθειά του όμως παρά λίγο να του στοιχίσει το κεφάλι του: μετάφρασε σε κοινή καθομιλουμένη την Αγία Βίβλο. Αυτό θεωρήθηκε μέγα ατόπημα και βλασφημία απο το Συμβούλιο της Ιερής Εξέτασης του Βαλλιαδολίδ, δηλαδή το να καταλαβαίνει ο λαός απευθείας τα “θεία κείμενα” χωρίς μεσολαβητές-ερμηνευτές, και ο Φραυ Λουίς καταδικάστηκε σε πέντε χρόνια φυλακή. Επειδή άρχιζε πάντα το μάθημα με τη φράση “λέγαμε χτες”, όταν βγήκε από τη φυλακή και πήγε να παραδώσει ξανά στην τάξη του, άρχισε με την ίδια φράση και έκτοτε έμεινε παροιμιώδης. Παροιμιώδης είναι και η εκπληκτική παλιά Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου: αποτελείται από 62.000 τόμους σπάνιων βιβλίων, σχεδόν όλων δεμένων με χοιρόδερμα. Μπορείς να την δεις από ένα διαρρυθμισμένο χώρο στην είσοδο, και μπαίνεις μέσα μόνο με ειδική άδεια. Στο κέντρο του κλειστού με τζαμαρίες και απαγορευμένου στους επισκέπτες περιβόλου, υπάρχει ένα σφραγισμένο πηγάδι και πλάι σ’ αυτό ένα εντυπωσιακό σε χόντρος και ύψος κυπαρίσσι, το λιγότερο τριακοσίων ετών. Όλα αποκτούν εμβληματική σημασία μέσα στους χώρους αυτού του παλιού ναού της μάθησης, που όμως χρησιμοποιείται ακόμα και θεωρείται από τα καλλίτερα πανεπιστήμια της Ισπανίας.

Η οικονομία της Σαλαμάνκα στηρίζεται κυρίως στον τουρισμό και στο πανεπιστήμιο, το οποίο τραβάει σπουδαστές από ολόκληρη την Ισπανία και από τον ισπανόφωνο κόσμο της Λατινικής Αμερικής.

Ρήγας Καπάτος

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΑ

IV

Σεβίλλη

Είχα κάνει παλιά τη διαδρομή Μαδρίτη-Σεβίλλη με τρένο και διαρκούσε κοντά πέντε ώρες. Τώρα, με την υπερσύγχρονη ταχεία των διακοσίων ογδόντα χιλιομέτρων την ώρα, η ίδια διδρομή μειώθηκε στις διόμισι ώρες! Ύστερα από τη βομβιστική ενέργεια που στοίχισε τη ζωή σε κοντά διακόσια άτομα, πριν τρία χρόνια, γίνεται επισταμένος έλεγχος στους επιβάτες πριν από την επιβίβασή τους στο τρένο.

Ένα μεγάλο μέρος της διδρομής γίνεται μέσα από καλλιέργειες. Αυτό καταδεικνύει στον ταξιδιώτη την εργατικότητα των Ισπανών: δεν αφήνουν ακαλλιέργητο ούτε ένα τετραγωνικό μέτρο γης. Εκείνο που εκπλήσσει τον ταξιδιώτη-θεατή από το τρένο αυτών των τεράστιων καλλιεργημένων εκτάσεων, είναι πώς μπορούσαν να τις καλλιεργούν στο παρελθόν, χωρίς τα μηχανήματα που έχουμε τώρα. Υποθέτω ότι οι πληθυσμοί όλων των κοντινών πόλεων θα πρέπει να ασχολούνταν ολοχρονίς μέσα σε αυτούς τους κάμπους. Και ένα μέρος του πληθυσμού θα πρέπει να έμενε εποχιακά μέσα στα χωράφια, γιατί οι αποστάσεις από τις κατοικημένες περιοχές είναι μεγάλες: θέλεις μισή μέρα με άλογο για να φτάσεις εκεί από τα σημερινά χωριά και πόλεις, που υποθέτω εκεί θα ήταν και στο παρελθόν..

Η Σεβίλλη είναι μία από τις ωραιότερες πόλεις της Ισπανίας. Της προσέδωσαν ενδιαφέρον και χάρη ακόμα και διάσημοι συνθέτες με τις όπερές τους, όπως ο Μότσαρτ, *Ντον Ζουάν*, ο Μπιζέ, *Κάρμεν*, ο Ροσσίνι, *Ο κουρέας της Σεβίλλης*. Και όλα όσα συμβαίνουν στις όπερες τα συναντάει ο επισκέπτης εκεί: ταυρομάχους, τσιγγάνους, μαντίλλιες, καστανιέτες, κάντε χόνδο, φλαμένκο και ταβλάο (ο χορός με το χτύπημα των ποδιών στο σανίδι της σκηνής).

Το όνομα της Σεβίλλης (Σεβίλλια) είναι αραβικό και σημαίνει “το ακριβό στολίδι ή μαργαριτάρι”. Ο Γουαδαλκ(α)βήρ είναι κι αυτός βαφτισμένος από τους Άραβες και σημαίνει “το μεγάλο ποτάμι” (658 χλμ. μήκος ίσαμε την εκβολή του στον Ατλαντικό). Ως μυθικός θεμελιωτής της πόλης στα τουριστικά φυλλάδια, αναφέρεται ο Ηρακλής. Μια εκαστορία χιλιόμετρα νοτιότερα βρίσκονται και οι περίφημες στήλες του ήρωα. Αλλά και τα Πυρηναία οφείλουν την ονομασία τους σε αυτόν: από την Πυρήνη, θυγατέρα του βασιλιά της Θράκης, Βέβρυκος, που εκεί την έθαψε ο Ηρακλής. Με άλλα λόγια, το όνομα του μυθολογικού ήρωα συνδέεται πολύ και με την Ισπανία.

Το αραβικό παρελθόν της Σεβίλλης, της πανέμορφης Πρωτεύουσας της Ανδαλουσίας, το συναντάει παντού ο επισκέπτης. Στην αραβική αρχιτεκτονική της, στη νοοτροπία των κατοίκων, στο μοίρασμα της παλιάς πόλης σε τρία, κυρίως, χαρακτηριστικά μέρη: την ισπανική, την αραβική και την εβραϊκή συνοικία, όταν όλοι αυτοί συμβιούσαν (έστω αναγκαστικά) χωρίς φαγωμάρες, στην τέχνη και κυρίως στη μουσική. Τα σπίτια, σχεδόν όλα παλιά στο σύνολό τους, καθρεφτίζουν την οικονομική κατάσταση των τότε νοικοκυρέων τους και οι δρόμοι εκεί είναι στενοί και λιθόστρωτοι. Για παράδειγμα, μείναμε στο ξενοδοχείο Δόνια Μαρία. Τό τετραόροφο αυτό οικοδόμημα χρονολογείται από τον 14ο αιώνα και ανήκε σε έναν πλούσιο Εβραίο, ονόματι Σαμουήλ Λεβή, που ήταν συμβουλάτορας του βασιλιά της Καστίλλης και Λεόν, Πέτρου του **σκληρού**. Σκληρός λόγω των συνεχών εμφύλιων σπαραγμών ανάμεσα σε αυτόν και στα νόθα αδέρφια του. Στο ιστορικό του ξενοδοχείου, που υπάρχει σε ένα φυλλάδιο που βρίσκεις στην υποδοχή, αναφέρεται πως υπήρχε και ένας υπόγειος διάδρομος, που

συνέδεε το σπίτι του συμβουλάτορα με το Κάστρο-Παλάτι του βασιλιά, κάπου ογδόντα μέτρα πιο πέρα. Ανακαινίστηκε όμως γύρω στα 1840 και τώρα έχει διαρρυθμιστεί σε ξενοδοχείο κοντά εκατό δωματίων. Ο μεσαιωνικός ιδιοκτήτης του θα πρέπει να ήταν πολύ πλούσιος για να διαθέτει τόσο χώρο μόνο για εκείνον και την οικογένειά του. Τα αραβικά σπίτια έχουν συνήθως και μια εσωτερική αυλή με λουλούδια. Αλλά αξίζει να πω δυο λόγια ακόμα γι αυτό το πεντακάθαρο ξενοδοχείο των 107 Ευρώ την ημέρα. Βρίσκεται ακριβώς στην πλατεία του καθεδρικού ναού και από την ταράτσα του, που διαθέτει μπαρ και πισίνα, προσφέρει μια μοναδική θέα του περίφημου Καθεδρικού Ναού της Σεβίλλης.

Αυτός ο ναός, με εμβαδόν 162X82μ., είναι το μεγαλύτερο γοτθικό οικοδόμημα στον κόσμο. Εκείνο που εντυπωσιάζει στο εσωτερικό του -εκτός από το μέγεθος και την περιπλοκότητα διαχωρισμού του τεράστιου χώρου, κοινό χαρακτηριστικό όλων των γοτθικών εκκλησιών- είναι τα χρωματιστά υαλοπαράθυρα ή βιτρώ. Η ζωντάνια των χρωμάτων είναι τέτοια που αφήνουν τον επισκέπτη έκθαμβο. Ένα καινούριο, τετράδυμο σιδερένιο κατασκεύασμα μέσα στην εκκλησιά, είναι αφιερωμένο στον Χρισόφορο Κολόμβο και υποτίθεται ότι περιέχει τα οστά του. Μου φάνηκε εντελώς άκομπο και ούτε μπόρεσα να συλλάβω την αισθητική ή εμβληματική του αξία. Ο Κολόμβος πέθανε στο Βαλλιαδολίδ, αλλά τα οστά του, ύστερα από μια περιπέτεια ταφών σε διάφορα μέρη, μεταφέρθηκαν και ετάφηκαν τελικά στη Σεβίλλη. Και πριν το θάνατό του όμως επισκεφτόταν συχνά την πόλη, για συνομιλίες με τους προύχοντες ή για πληρώματα. Ο Γουαδαλκιβήρ είναι πλωτός και ήταν και παραμένει ένα σημαντικό ποταμίσιο λιμάνι. Πλάι στον Γουαδαλκιβήρ υπάρχει ο “Χρυσός ναυτικός πύργος”, ένα οικοδόμημα του 13ου αιώνα, δείγμα του ναυτικού παρελθόντος της πόλης. Τον λένε “χρυσό” γιατί αρχικά ήταν καλυμμένος με πλάκες χρυσού.

Ένα μειονέκτημα του να μείνεις κοντά στον καθεδρικό ναό είναι ο θόρυβος από τις τεράστιες καμπάνες του, μου είχαν πει, αλλά βρήκα ότι δεν είναι και τόσο ενοχλητικές γιατί ηχούν κλούβια. Φαίνεται πως κατά κάποιον τρόπο λειτουργούν με σουρντίνα ή κάτι σχετικό, για να μην ενοχλούν τους τουρίστες που αποτελούν και την κύρια πρόσοδο της πόλης. Η είσοδος για να μπει στο ναό στοιχίζει επτά Ευρώ. Αλλά εκτός από την εκκλησιά, υπάρχει και μουσείο ελληνορωμαϊκών γλυπτών και πλούσια συλλογή πινάκων ζωγραφικής. Στην εκκλησία υπάρχει πάντα μια μεγάλη κίνηση ντόπιων, όχι μόνο για τη λειτουργία αλλά τα νέα ζευγάρια πηγαίνουν εκεί τα σαββατοκύριακα για να παντερυτούν και να φωτογραφηθούν στην πλατεία με τις πατροπαράδοτες άμαξες. Η μόνη ένστασή μου γι αυτές είναι ότι τα άλογα ταλαιπωρούνται μέσα στην τρομερή ζέστη του μεσημεριού, την ώρα που δεν υπάρχουν αγώγια. Αυτό παρότι προσπαθούν να τα μεταφέρουν στο σκιερό μέρος του ναού. Δεν χωράνε όλες οι άμαξες και μερικές μένουν πάντα στον ήλιο.

Πλούσιο σε εκθέματα είναι και το *Επαρχιακό μουσείο καλών τεχνών της Σεβίλλης*. Αυτό το οικοδόμημα με τους δύο δεντροφυτεμένους περιβόλους, διακοσμημένους γύρω-γύρω με καλαίσθητα επιτοίχια πλακάκια (φαίνεται πως στο παρελθόν ήταν μοναστήρι), διαθέτει μια πλούσια συλλογή Ισπανών ζωγράφων, κυρίως Σεβιλλιάνων (ο Βελάσκεθ και ο Μουρίλλιο ήταν Σεβιλλιάνοι), και είναι αρκετά εκτενές, τόσο που χρειάζεται μια πολύωρη επίσκεψη για να χαρεί και να πάρει κανείς μια ιδέα των εκθεμάτων του.

ΤΑΞΕΔΕΥΟΝΤΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΑ

V

Σεβίλλη - Καρμόνα - Ιτάλικα

Στο δυτικό μέρος της πλατείας του καθεδρικού ναού της Σεβίλλης βρίσκεται το Φρούριο ή Alcazar. Χτίστηκε τον 14ο αιώνα από τον Πέτρο τον **σκληρό** και είναι το μόνο τέτοιο μεσαιωνικό οικοδόμημα που χρησιμοποιείται ακόμα. Όταν ο βασιλιάς Χουάν Κάρλος και η βασίλισσα Σοφία επισκέπτονται τη Σεβίλλη, μένουν εκεί. Έχει αξιόλογους πίνακες, σεβιλλιάνικα ξύλινα χειροτεχνήματα και αναπαραστάσεις σημαντικών ιστορικών γεγονότων. Εδώ υποδέχτηκαν ο Φερδινάνδος και η Ισαβέλα τον Κολόμβο μετά την επιστροφή του από το ταξίδι ανακάλυψης της Αμερικής. Σε ένα ειδικά διαρρυθμισμένο δωμάτιο ο επισκέπτης μπορεί να δει την εξέλιξη της μεσαιωνικής ιστορίας σε φωτεινές προβολές. Εδώ είναι, τέλος, η περίφημη αιθουσα των πρεσβευτών. Αυτοί όμως που αξίζουν μία επίσκεψη από μόνοι τους, είναι οι περίφημοι κήποι του Κάστρου. Πρόκειται για μιά μεγάλη έκταση, ανθέων, αιωνόβιων αειθαλών και οπωροφόρων δέντρων, πολύ καλά διατηρημένων που χρειάζεται κανείς ένα απόγευμα και όρεξη για περπάτημα για να την δει ίσαμε το τέλος.

Και, μιλώντας για πάρκα, ακόμα ένα που αξίζει να δει ο επισκέπτης είναι το Πάρκο Μαρία Λουΐζα, αδελφή της βασίλισσας Ισαβέλας, που κάποτε αποτελούσαν τους κήπους του Παλατιού Σαν Τέλμο, κατά μήκος του ποταμού Γουαδαλκιβήρ. Προσοχή όμως για εκεί καιροφυλακτούν και πορτοφολάδες, μου είπαν.

Από το Πάσχα ίσαμε το Οκτώβρη υπάρχουν και ταυρομαχίες στη Σεβίλλη, για όσους μπορούν να αντέξουν την ταλαιπωρία και την δημόσια εκτέλεση εν ψυχρώ ενός άμοιρου ζώου, που από τη φύση του αντί να δει και να ριχτεί στον βασανιστή του, βλέπει μόνο και επιτίθεται στο πανί που κρατάει αυτός.

Η Σεβίλλη και γενικά η Νότια Ισπανία είναι πατρίδα του κάντε χόνδο και του φλαμένκο, των τσιγγάνικων ανδαλουσιανών χορών και τραγουδιών, βαθιά επηρεασμένων από το αραβικό παρελθόν. Οι Ισπανοί χώνεψαν αυτή την επίδραση κι έβγαλαν κάτι εντελώς δικό τους. Αυτά τα τραγούδια και οι χοροί είναι από τους παθητικότερους και πιο εντυπωσιακούς της Ευρώπης και της Αμερικής. Τον πλούτο της ανδαλουσιανής λαϊκής μουσικής, χρησιμοποίησαν οι Ισπανοί κλασικοί συνθέτες και γνώρισαν μία πραγματική αναγέννηση χάρη στο ενδιαφέρον του ποιητή Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, που συγκέντρωσε ολόκληρες συλλογές με τέτοια τραγούδια, αλλά και του συνθέτη Μοανουέλ ντε Φάλλια, και οι δύο γεννημένοι στο Νότο. Φυσικά, ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά έργα τέχνης εμπνευσμένα από αυτή την παράδοση, παραμένει πάντα η *Κάρμεν* του Γάλλου συνθέτη Ζώρζ Μπιζέ.

Στη Σεβίλλη υπάρχουν λαϊκά μαγαζιά ανδαλουσιανών χορών, ειδικά για τους τουρίστες, που είναι πολύ καλά. Υπάρχουν και τα πατροπαράδοτα ταβερνεία, όπου παίζουν κιθάρα και χορεύουν φλαμένκο πάνω ή ανάμεσα από τα τραπέζια. Αλλά είναι πιο φτωχά γιατί δεν μπορούν να διαθέσουν την ομάδα δέκα ή και παραπάνω καλλιτεχνών που έχουν τα οργανωμένα *ταμπλάο*, έτσι τα λένε.

Καρμόνα

Τριάντα τέσσερα χιλιόμετρα από τη Σεβίλλη, μια ώρα με το λεωφορείο, βρίσκεται Καρμόνα. Έχει τρεις πύργους που πάνε πίσω στη νεολιθική εποχή, αλλά

ανακαινίστηκαν και απόκτησαν δύναμη σε κατοπινότερους αιώνες, κυρίως από τους Μαυριτανούς, τον 13ο αιώνα, που η πόλη συνδέθηκε με την Καστίλλη και Λεόν. Από τους τρεις πύργους ο πιο ενδιαφέρον είναι εκείνος που τον λένε της Σεβίλλης. Είναι δίδυμος και αποτελεί και την κύρια είσοδο: πολύ εντυπωσιακό σε δύναμη ανοχής οικοδομημα που εμπνέει δέος στον επισκέπτη. Το ίδιο και το τείχος της πόλης.

Η Πλατεία Αγίου Φερδινάνδου είναι η κυριότερη πλατεία της πόλης με διάφορα ενδιαφέροντα οικοδομήματα του 17ου αιώνα. Στην περιοχή Χόρχε Μπόνσορ υπάρχει ένα ρωμαϊκό αμφιθέατρο κι ένα ρωμαϊκό νεκροταφείο όπου θάφτηκαν κάπου χίλες οικογένειες πριν 2000 χρόνια.

Αν είναι καλοκαίρι, είναι προτιμότερο να πάρει κανείς το λεωφορείο πολύ πρωί για να φτάσει στην πόλη νωρίς, πριν αρχίσει η μεγάλη ζέστη. Στην Καρμόνα υπάρχει και το πιο αριστοκρατικό και πολυτελέστερο ξενοδοχείο ολόκληρης της Ανδαλουσίας. Το λένε Κάσα ντε Καρμόνα και ένα ακριβό δωμάτιο (σουίτα) στοιχίζει 900Ευρώ την ημέρα!

Ιτάλικα

Υπήρξε η γενέτειρα δύο Ρωμαίων αυτοκρατόρων: του Τραγιανού και του Αδριανού και την θεμελίωσε το 206 π.Χ. ο Σκιπίων ο Αφρικανός, μετά την νικητήρια μάχη της Ιλίπα. Βρίσκεται σε ένα από τα προάστια της Σεβίλλης, έξω από την πόλη, και πηγαίνεις με το λεωφορείο της γραμμής που παίρνει περίπου τριάντα πέντε λεπτά. Η είσοδος είναι 1.50 Ευρώ.

Αυτό που εντυπωσιάζει τον επισκέπτη στην αρχαία Ιτάλικα, δεν είναι τα ερείπια που συνήθως βλέπουμε σε ελληνικές και ρωμαϊκές πόλεις, αλλά η σχεδόν παντελής ανυπαρξία τους από τη φθορά που έχει επιφέρει ο χρόνος και οι άνθρωποι. Από ολόκληρη την πόλη που λένε ότι έφτασε να έχει διακόσιες χιλιάδες κατοίκους, δεν μένουν παρά κάποιες κολόνες, κάποια θεμέλια οικιών. Μόνο η λεωφόρος που την διέσχισε καθέτως μένει σχεδόν ακέραια και το θέατρο. Οι πέτρες των σπιτιών και των ναών χρησιμοποιήθηκαν προφανώς για να χτιστούν άλλα σπίτια άλλων Σεβιλλιάνων στους μεταρωμαϊκούς χρόνους.

Έργο του αυτοκράτορα Αδριανού -που ήταν και αρχιτέκτων- και δώρο στους συντοπίτες του, το θέατρο της Ιτάλικα ήταν από τα μεγαλύτερα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στον καιρό του. Σώζονται οι καταπακτές όπου έβαναν τα θηρία και τα κελιά των μονομάχων, αλλά το ίδιο το θέατρο -πριν μπει μέσα και δεις τις γλυμμένες από τον αγέρα και τη βροχή κερκίδες που σχεδόν έχουν εξαφανισθεί- μοιάζει με έναν άμορφο και χωρίς σχήμα σωρό-φάντασμα. Τα πέτρινα καθίσματα λείπουν, μόνο οι μεγάλες πέτρες της εισόδου παραμένουν στη θέση τους. Το μεγαλύτερο μέρος του θεάτρου το γκρέμισαν προφανώς κι αυτό για να πάρουν τις πέτρες.

Αυτήν τη φθορά τραγούδησε στο μοναδικό ελεγείο του για τα ερείπια της Ιτάλικα ο Σεβιλλιάνος αρχαιολόγος και ποιητής Ροδρίγο Κάρο (1573-1637). Μοναδικό τόσο για την υψηλή έμπνευση όσο και γιατί δεν έχει περισωθεί άλλο του ποίημα αυτής της στάθμης. Ένα απόσπασμά του υπάρχει εντοιχισμένο πάνω σε μια μαρμαρίνη πλάκα, στην πρόσοψη ενός καταστήματος-περιπτέρου που υπάρχει μπαίνοντας μέσα στον αρχαιολογικό χώρο, λίγο πριν από το θέατρο. Ακούστε μερικούς στίχους: “Αυτό το

ερειπωμένο αμφιθέατρο, / τιμή ασεβής στους θεούς, που η προσβολή του / στα κίτρινα τ' αγκάθια διαλαλείται, / σαν τραγικό κατάλοιπο έχει μείνει / -ώ, χρόνε!- κι αντιπροσωπεύει ποια ήταν / η αίγλη του· κι είναι το ερείπιό του. / Πώς στον αβέβαιο φράχτη / της έρημης αρένας / δεν αντβουΐζει ο κόσμος; / Όλα χαθήκανε: άλλαξε η τύχη / φωνές αλλέγρες σε βουβή αλαλία: / και βλέπουν συγχυσμένα τα παρόντα, / στις κραυγές πόνου που η ψυχή μας νοιώθει.” *

Αυτό το “φωνές αλλέγρες στη βουβή αλαλία” καθώς και άλλοι στίχοι από το ποίημα του Ροδρίγο Κάρο, έχουν μείνει παροιμιώδεις στην ισπανική ποίηση.

Ρήγας Καππάτος

Το ποίημα του Ροδρίγο Κάρο μαζί με τέσσερα ακόμα μοναδικά ποιήματα του Ισπανικού Μεσαίωνα και της Ισπανικής Αναγέννησης, κυκλοφόρησαν εφέτος σε ένα μικρό δίγλωσσο βιβλίο από τις εκδόσεις ΕΚΑΤΗ, μεταφρασμένα και σχολιασμένα από τον Ρήγα Καππάτο.

ΤΑΞΔΕΥΟΝΤΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΑ

VI

Χερέθ ντε λα Φροντέρα, Πουέρτο Σάντα Μαρία, Κάδιξ

Από τη Σεβίλλη υπάρχουν μονοήμερες εκδρομές για τις τρεις παραπάνω πόλεις. Η διαδρομή γίνεται μέσα από τον ανδαλουσιανό κάμπο, που από μόνος του αποτελεί ένα μοναδικό θέαμα. Υπάρχουν λιοστάσια, για παράδειγμα, που για να τα προσπεράσει το αυτοκίνητο που τρέχει με ογδόντα χιλιόμετρα την ώρα, μπορεί να του πάρει και πέντε λεπτά. Όλες οι χιλιάδες ελαιόδεντρα που το αποτελούν έχουν το ίδιο ύψος, που δεν υπερβαίνει τα δύο μέτρα, και για όλα υπάρχει αυτόματο ποτιστικό σύστημα.

Η διαδρομή για την πρώτη πόλη-σταθμό διαρκεί περίπου δύο ώρες, και για όλο αυτό το διάστημα, όσο βλέπει το μάτι, υπάρχουν καλλιέργειες: πολύ μπαμπάκι και ηλιάνθοι που σε μεγάλες κίτρινες λουρίδες χάνονται στον ορίζοντα. Πλησιάζοντας προς το Χερέθ ντε λα Φροντέρα (το Χερέθ των συνόρων, δηλαδή, γιατί ίσαμε περίπου εκεί έφτανε η επικράτεια των Αράβων στη διάρκεια της κατοχής, που κράτησε κοντά οχτώ

αιώνες) ξεκινάει μία ατελείωτη αλληλουχία ομαλών λόφων με αμπέλια. Η πόλη έχει 200.000 κατοίκους.

Σε αυτή την πόλη υπάρχουν μεγάλες οινοπαραγωγικές εταιρείες. Μερικές ελέγχονται από εγγλέζικες οικογένειες επί γενεές και παράγουν, ανάμεσα σε άλλες διάσημες ποικιλίες, το περίφημο γλυκό κρασί shery. Η λέξη προέρχεται από το *χερέθ*, που μετετρέπεται σε *σέρυ* λόγω δυσκολίας προφοράς του από τους Βρετανούς, ιδιαίτερα του ημιλαρυγγόφωνου χ. Θα αναφέρω ακόμα μερικά διάσημα κρασιά από αυτή την περιοχή. Το ένα είναι το Σολέρα, γλυκό και σχετικό με τη Μαυροδάφνη υπάρχει σε κάθε πλήρως οργανωμένο μπαρ σε όλο τον κόσμο, το άλλο είναι το Αμοντιλλιάνδο. Αυτό το πραγματικά καταπληκτικό κρασί, έγινε διάσημο όταν το έβαλε σαν τίτλο ενός από τα διηγήματα τρόμου που έγραψε ο Έντγκαρ Άλλαν Πόε, γύρω στα 1840: *A cask of Amontillado* είναι ο τίτλος του διηγήματος και η εταιρεία που το παράγει πηγαίνει πίσω στο 1.700. Η όντως μοναδική γεύση αλλά και το χρώμα αυτού του κρασιού θυμίζουν κονιάκ και πίνεται κρύο. Το καλύτερο, κατ' ατούς και το πιο ακριβό, είναι το Real Tesoro, ο Βασιλικός Θησαυρός, λευκό και πολύ εύγευστο, αλλά βρίσκω ότι το Αμοντιλλιάνδο υπερέχει.

Οι εταιρείες παραγωγής κρασιού στο Χερέθ, ειδικεύονται και στην εκτροφή αλόγων ιπποδρομιών και ιππασίας, αλλά και ταύρων για τις ταυρομαχίες. Η Ντομέκ, γαλλικής προέλευσης, είναι από τις πιο γνωστές οικογένειες στο Χερέθ, άλλες είναι η Γκάρβεϋ, η Σάντεμαν -ιρλανδική η μία εγγλέζικη η άλλη-, η Γκονθάλεθ Μπυάς, κ.α. Τώρα όμως οι πιο πολλές αποτελούν μέρος κάτι μεγαλύτερου, όπως είναι το *Γκρουπ Χοσέ Εστέβεθ*, για παράδειγμα. Εκεί είχα μια μοναδική εμπειρία στην ξενάγηση που παρέχουν στους επισκέπτες: να δω τις δύο κάβες και το εργοστάσιο εμφυαλώσεως.

Στη μία, που τη λένε Κάβα Λόλα Φλόρεθ, από το όνομα μιας διάσημης Ανδαλουσιανής χορεύτριας του *φλαμένκο*, που της άρεσε να πίνει γλυκό κρασί Σολέρα (υπάρχει και ένα χαρτονένιο ομοίωμά της όπου φωτογραφίζονται μαζί του), είναι στιβαγμένα 2.500 βαρέλια από τα πιο φίνα κρασιά της εταιρείας. Στην άλλη, που την βλέπεις από έναν ειδικό εξώστη, σε μια θερμοκρασία που δεν ξεπερνάει τους 24 βαθμούς, υπάρχουν 25.000 βαρέλια! Η αίσθηση είναι μοναδική μέσα στην ησυχία του απέραντου χώρου με τα σκονισμένα βαρέλια και το ημίφως, όπου παίζει και μία χαμηλόφωνη κλασική μουσική. Βοηθάει στην ωρίμανση, μας είπε ο ξεναγός. Το πιστεύετε; Εγώ όχι!

Στο εργοστάσιο εμφυαλώσεως γεμίζουν, ταπώνονται, μετριώνται και σφραγίζονται αυτομάτως σε κάσες 12.000 μπουκάλια την ώρα! Όπως και στην κάβα, παρακολουθείς ολόκληρη την αργή διαδικασία από έναν αμφιθεατρικό εξώστη όπου υπάρχουν και καθίσματα. Πουλιώνται 9-10 εκατομμύρια μπουκάλια το χρόνο, το 70% στο εξωτερικό, κυρίως στη Αγγλία.

Σε ένα αμφιθέατρο δύο χιλιάδων θέσεων, δίνεται παράσταση δεξιοτεχνίας από τα περίφημα άλογα και αναβάτες της Ιππικής Σχολής της Ανδαλουσίας. Τα εκπληκτικά αυτά ζωντανά, που στον έξω αγέρα αμιλλώνται τον άνεμο σε ταχύτητα πάνω στους ομαλούς λόφους του τοπίου, εδώ χορεύουν βάλς, καντρίλιες, ταγκό, εναλλάσσονται εκτελώντας διάφορα νούμερα και μαγεύουν τους θεατές με τα απίθανα παιχνίδια και συνδιασμούς τους επί μιάμιση ώρα. Πρώτη σε τέτοιου είδους δεξιοτεχνικές ασκήσεις τελειότητας όπου αναβάτης και άλογο λειτουργούν σε απόλυτη αρμονία σαν μία ενότητα, είναι η Σχολή Ιππασίας της Βιέννης. Τα άλογα όμως που χρησιμοποιήθηκαν για την

ίδρυσή της ήταν αραβο-ανδαλουσιανά. Η τιμή του εισητηρίου διαφέρει: από 27 Ευρώ οι δύο πρώτες σειρές, ίσαμε 11 Ευρώ οι δύο τελευταίες. Το αμφιθέατρο ήταν γεμάτο.

Πουέρτο ντε Σάντα Μαρία

Αυτή η πόλη-λιμάνι των 82.000 κατοίκων που για τους ντόπιους είναι απλώς “Το λιμάνι”, βρίσκεται στο βόρειο κέρασ του κόλπου του Κάδιξ. Εκτός από την στεριανή αφθονία του Ανδαλουσιανού κάμπου από τη μεριά της ενδοχώρας, η Σάντα Μαρία χαίρεται και την αφθονία της θάλασσας από την άλλη. Ο κόλπος του Κάδιξ είναι γνωστός για την αφθονία των ψαριών του. Τρως φτηνό ψάρι σε μία από τις ταβέρνες του λιμανιού, αλλά θα πρέπει να ξέρεις να διαλέξεις. Αν αστοχήσεις μπορεί και να μη φας!

Από δω ήταν ο ποιητής Ραφαέλ Αλμπέρτι (1902-1999), ένας από τους πιο γνωστούς, μαζί με το Λόρκα, της περίφημης γενιάς του 27, που συμπεριλαμβάνει 14 ποιητές πρώτου μεγέθους. Σε μία πλατεία κοντά στο λιμάνι είναι στημένη η προτομή του Αλμπέρτι. Υπήρξε βαθύς γνώστης της Ελληνικής Γραμματίας και στη διάρκεια της δικτατορίας του Φράνκο έζησε στην εξορία. Ένα από τα γνωστά ερωτικά του ποιήματα είναι ο *Διάλογος μεταξύ Αφροδίτης και Πρίαπου*. Ακούστε την πρώτη στροφή του. Μιλάει ο Πρίαπος: “Εύπνα, ναί, κλεισμένη / κοραλλένια σπηλιά. Εγώ πάω στους λόγγους σου, / με το κεφάλι μου γερτό, τυφλός, καταδιωγμένος. / Στο κάλεσμά μου άνοιξε, / όπως στο ίδιο τ’ όνειρο που στη σπηλιά ονειρεύεσαι. / Οι κόκκινες, ξαμολυμμένες Εριννύες σου με δάγκωσαν. / Με ακούς μες στο σκοτάδι; / Διψασμένος, λαχάνιασα στους λόφους / και στην πεδιάδα, εκεί που αρχίζει / το πιο σκληρό περπάτημα, / γιατί όλα εκεί, παρότι τρίχνα, είναι αγκάθια, / βουνά σγουρά από αγριοχόρταρα. / Κοιμάσαι ακόμα; Δεν αισθάνεσαι / πώς το άνθος μου, γυαλιστερό και ντροπαλό / στο δέρμα, μεγάλο ξεδιπλώνεται, / και με τα χείλη του ζεστά / -κοράλλι τα δικά σου και τα δικά μου ρόδο- / φιλάει βουβό τη νύχτα των χειλιών σου; / Εύπνα!”

Ο Δον Ραφαέλ δεν ήταν μόνο μεγάλος ποιητής, στα νιάτα του ήταν και σπουδαίος ζωγράφος. Υπήρξε φίλος του Σαλβαδόρ Νταλί, του Χουάν Γκρις και πολύ στενός φίλος του Πικάσο, άφησε όμως τη ζωγραφική για την ποίηση. Εκτός αυτών ήταν και μέγας τύπος: εγκάρδιος, φιλοπαίγμων, ερωτιάρης. Την τελευταία φορά που παντρεύτηκε ήταν μεταξύ 80-85 χρονών, τη Μαρία, 45-50 χρόνια νεότερή του. Η Ισπανία και η πόλη του τον τιμούν. Οι κάτοικοι της Σάντα Μαρία αισθάνονται ιδιαίτερα υπερήφανοι γι αυτόν.

Το λιμάνι της Σάντα Μαρία, επειδή είναι στο ανοιχτό μέρος του κόλπου προς τον Ατλαντικό, προστατεύεται (πολύ αποτελεσματικά) από έναν πέτρινο βραχίονα που σχηματίζει ένα μακρύ κανάλι. Από εκεί φεύγουν τα καΐκια που διασχίζουν τον κόλπο και πηγαίνουν σε 35΄τους τουρίστες και τους ντόπιους στο Κάδιξ. Εκεί, στη μικρή αυτή διαδρομή και μόλις το καΐκι άφησε τον πέτρινο λιμενοβραχίονα και βρέθηκε στη μέση του κόλπου, που επικοινωνεί απ’ ευθείας με την απεραντωσύνη του ωκεανού, αισθάνθηκα ύστερα από δεκαετίες που έχω να τον διασχίσω με πλοίο τον αέρα, το κύμα, αλλά κι εκείνο το ιδιαίτερο συναίσθημα στην ατμόσφαιρά του, κάτι που αισθάνονται μόνο οι ναυτικοί όταν αφήνουν πίσω τους το Γιβραλτάρ. Γι αυτό το συναίσθημα και μόνο θα άξιζε εκείνη η ολοήμερη εκδρομή.

Κάδιξ

Είναι τα αρχαία Γάδειρα. Έχει 170.000 κατοίκους και χωρίζεται στα δύο: την παλιά πόλη που είναι περιτοιχισμένη με μεσαιωνικά τείχη από τη μια μεριά, και τη σύγχρονη από την άλλη, που τις ενώνει μία γέφυρα. Χωρίς αυτή το παλιό Καδιξ θα ήταν νησί.

Το λιμάνι του Κάδιξ είναι πολυσύχναστο από καράβια που είτε κάνουν σκάλα, συνεχίζοντας το ταξίδι τους για την άλλη μεριά του Ατλαντικού ή για τη Βόρειο Ευρώπη, είτε έρχονται από τα Κανάρια νησιά και την Αφρική τελειώνοντας το ταξίδι τους εκεί.

Ιστορικά το Κάδιξ είναι η αρχαιότερη κατοικημένη πόλη της Ευρώπης, θεμελιωμένη το 1100 π.Χ. Παρά την αρχαιότητά της, όμως, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον επισκέπτη, εκτός από το χρώμα των διαφόρων φυλών που την σχημάτισαν: Φοίνικες, Καρθαγένιοι, Ρωμαίοι, Βισιβόθθοι, Άραβες, Αφρικανοί, και τον εκπληκτικό περίπατό της με θέα τον ωκεανό. Σ' ένα σημείο του, ο περίπματος αυτός εξελίσσεται σε πάρκο, το Γενοβέζικο Πάρκο, έτσι το λένε, με φυτά και δέντρα από όλα τα μέρη του κόσμου· περίεργα κουρεμένα πολλά από αυτά τους δίνουν φανταστικά σχήματα. Αν φέρει κανείς εδώ παιδιά που δεν έχουν εξοικείωση με τέτοιου είδους φιγούρες δέντρων, σίγουρα στον ύπνο τους θα βλέπουν εφιάλτες. Από αυτό τον περίπατο, με τον τρικυμισμένο πολλές φορές ωκεανό κάτω, μπορεί να αισθανθεί ο επισκέπτης πόσο είναι συνυφασμένη η ζωή της πόλης με τη θάλασσα. Από δω κίνησε για το δεύτερο ταξίδι του στον Νέο Κόσμο του ο Χριστόφορος Κολόμβος. Φαντασθείτε τις προσδοκίες και τη φαντασία των κατοίκων για τα μυθικά πλούτη των άγνωστων τόπων που θα έφερναν πίσω όταν σάλπαραν τα πλοία..

Στο Κάδιξ είναι και η μακρύτερη παραλία της Ευρώπης: επτά χιλιόμετρα μήκος. Επίσης εδώ είναι ο τελευταίος μεγάλος καθεδρικός ναός που χτίστηκε στην Ισπανία με χρυσάφι που ήρθε από το πλιάτσικο του Νέου Κόσμου. Το στυλ του ναού είναι νεοκλασικό, αντί των συνήθως γοθικών καθεδρικών ναών του Μεσαίωνα. Αρχισαν να τον χτίζουν το 1720, σε σχέδιο του αρχιτέκτονα Βιθέντε Αθέρο, και τον τέλειωσαν πάνω από έναν αιώνα μετά, το 1838.

Από το Κάδιξ, τέλος, ήταν ο διάσημος Ισπανός μουσουργός Μανουέλ ντε Φάλλια (1876-1947), ένας από τους κύριους Ισπανούς συνθέτες που χρησιμοποίησε τα λαϊκά μοτίβα της μουσικής της Ανδαλουσίας στις συνθέσεις του. Είναι θαμμένος μέσα στη Μητρόπολη, σε ειδική κλρύπητη, και φίλοι της κλασικής μουσικής από όλον τον κόσμο την επισκέπτονται αποτίοντάς του φόρον τιμής. Από τα πιο γνωστά έργα του είναι *Ο μάγος έρωτας* και *Νύχτες στους κήπους της Ισπανίας*.

Στο Μουσείο του Κάδιξ υπάρχει μια ενδιαφέρουσα συλλογή Ισπανών ζωγράφων, αλλά και αρκετά αξιόλογα αρχαιολογικά ευρήματα, όπως σαρκοφάγοι, φοινικικά κοσμήματα, κ.α. Το πιο ενδιαφέρον μέρος της συλλογής του μουσείου αποτελείται από μια σειρά πινάκων του ακάματου και απίθανα παραγωγικού Ισπανού ζωγράφου από το Μπαδαχόθ, Φρανθίσκο ντε Θουρμπαραν.

Ρήγας Καπάτος